

Nr 50.

Ankom till riksdagens kansli den 9 mars 1926 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av vissa utav Kungl. Maj:t i statsverkspropositionen under åttonde huvudtiteln gjorda framställningar angående anslag till folkskoleseminarierna jämte i ämnet väckta motioner.

(2:a avd.)

1:o) I den till riksdagen den 7 januari 1926 avlätna propositionen angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1926—1927 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln, med återopande av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över ekklesiastikärenden för samma dag, punkt 131, föreslagit riksdagen att *dels* för överförande från och med den 1 juli 1926 av folkskoleseminariet i Umeå på ordinarie stat såsom dubbelseminarium m. m. höja den i det gemensamma ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna ingående posten: Folkskoleseminarierna, nu 1,773,700 kronor, med 25,370 kronor till 1,799,070 kronor;

Folkskoleseminarierna
[131]
jämte två i
ämnet väckta
motioner.

dels ock förklara, att följande i nämnda reservationsanslag ingående särskilda poster skola höjas med nedan angivna belopp, nämligen

a) arvoden åt seminarieläkare, nu 27,000 kronor, med 1,000 kronor till 28,000 kronor,

b) arvoden åt seminariebibliotekarier, nu 9,900 kronor, med 400 kronor till 10,300 kronor,

c) arvoden åt biträden vid seminariernas rektorsexpeditioner, nu 7,200 kronor, med 200 kronor till 7,400 kronor.

Utredningen återfinnes å sid. 481—488 i statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *J. Sandén* (nr 108) och den andra inom andra kammaren av herr *E. Bernström* (nr 231), däri hemställt, att riksdagen ville besluta att vid Karlstads seminarium inrätta på ordinarie stat från och med den 1 juli 1926 en lärartjänst i gymnastik med lek

och idrott och att till följd härav höja den i det gemensamma ordinarie anslaget till folkskoleseminarier ingående posten Folkskoleseminarierna med 3,380 kronor; kommande vid bifall till vad sålunda föreslagits det av Kungl. Maj:t för uppehållande av parallellavdelningar vid vissa seminarier äskade extra reservationsanslaget att kunna minskas med 2,600 kronor.

Beträffande de av motionärerna till stöd för deras framställningar andragna skälen får utskottet hänvisa till motionerna.

Kungl. Maj:ts förslag beträffande folkskoleseminariet i Umeå innebär till en början, att seminariets omkostnadsstat skulle för budgetåret 1926—1927 komma att sluta å en summa av 35,200 kronor. Då den för budgetåret 1925—1926 fastställda omkostnadsstaten för seminariet belöper sig till 19,600 kronor, skulle således på grund av ökningen av nämnda stat erfordras en förhöjning av reservationsanslaget till folkskoleseminarierna med 35,200 kronor — 19,600 kronor eller med 15,600 kronor. Merkostnaden för statsverket utgör dock endast 1,000 kronor, då för närvarande till ifrågavarande ändamål ett belopp av 14,600 kronor ingår i anslaget till studentkurser och parallellavdelningar. Vidare innebär Kungl. Maj:ts förslag ett överförande till det ordinarie reservationsanslaget av de tilläggsarvoden, som för närvarande utgå å parallellavdelningsanslaget till seminarieläkaren med 1,000 kronor, till bibliotekarien med 400 kronor och till rektors biträde med 200 kronor. Härigenom skulle dessa befattningshavares arvoden å ordinarie stat komma att uppgå till de av 1920 års riksdag fastställda beloppen för dubbelseminarier, nämligen respektive 2,400, 900 och 600 kronor. Berörda åtgärd skulle alltså medföra en ökning av det ordinarie reservationsanslaget med 1,600 kronor men samtidigt möjliggöra en motsvarande sänkning av parallellavdelningsanslaget. Då i det ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna ingå särskilda anslagsposter till arvoden åt seminarieläkare, nu 27,000 kronor, till arvoden åt seminariebibliotekarier, nu 9,900 kronor, och till arvoden åt biträden vid seminariernas rektorsexpeditioner, nu 7,200 kronor, skulle dessa anslagsposter följaktligen ökas till respektive 28,000 kronor, 10,300 kronor och 7,400 kronor. Slutligen föreslås att för ett antal timlärartimmar, i läsämnen 8, i manlig slöjd 8 samt i kvinnlig slöjd och hushållsgöromål 34, i och med Umeåseminariets överflyttning till ordinarie stat medel skola utgå från det ordinarie reservationsanslaget i stället för parallellavdelningsanslaget. Den i anledning härav erforderliga ökningen av det ordinarie reservationsanslaget utgör tillhoppa 4,940 kronor men uppväges av en lika stor minskning i parallellavdelningsanslaget.

Mot Kungl. Maj:ts förslag beträffande seminariet i Umeå har utskottet icke något att erinra.

I fråga om seminariet i Karlstad innebär Kungl. Maj:ts förslag slutligen överförande till det ordinarie reservationsanslaget av de medel, tillhoppa 3,230 kronor, som för närvarande från parallellavdelningsanslaget utgå till seminariet, dels för 7 timlärartimmar i gymnastik med lek och idrott, dels ock för 24

timlärartimmar i manlig slöjd. Någon kostnadsökning skulle denna åtgärd icke medföra för statsverket. Motionsvis har yrkats, att vid seminariet skulle på ordinarie stat uppföras en lärartjänst i gymnastik med lek och idrott.

Utskottet har visserligen funnit goda skäl tala för bifall till motionerna, men har likväl, då Kungl. Maj:t icke funnit anledning att för riksdagen förelägga förslag rörande inrättande av ifrågavarande tjänst, ansett försiktigheten bjuda att för närvarande avstyrka vad motionsvis nu föreslagits.

Enligt Kungl. Maj:ts av utskottet sålunda tillstyrkta förslag skulle den i det gemensamma ordinarie reservationsanslaget ingående posten: Folkskoleseminarierna, vilken nu uppgår till 1,773,700 kronor, för nedan angivna ändamål ökas med följande belopp:

Ny omkostnadsstat för seminariet i Umeå	kronor 15,600
Tilläggsarvoden till läkare, bibliotekarie och rektors skrivbiträde vid seminariet i Umeå	» 1,600
Timlärartimmar vid seminariet i Umeå	» 4,940
» » » » Karlstad	» 3,230
	<hr/>
	Summa kronor 25,370

Förenämnda anslagspost skulle alltså höjas från 1,773,700 kronor till 1,799,070 kronor. Den verkliga kostnadsökningen för statsverket utgör emellertid allenast 1,000 kronor, nämligen för den nya omkostnadsstaten för Umeåseminariet.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Sandéns och herr Bernströms ovanberörda motioner (I: 108 och II: 231),

I) för överförande från och med den 1 juli 1926 av folkskoleseminariet i Umeå på ordinarie stat såsom dubbelseminarium m. m. höja den i det gemensamma ordinarie reservationsanslaget till folkskoleseminarierna ingående posten: Folkskoleseminarierna, nu 1,773,700 kronor, med 25,370 kronor till 1,799,070 kronor.

II) förklara, att följande i nämnda reservationsanslag ingående särskilda poster skola höjas med nedan angivna belopp, nämligen

a) arvoden åt seminarieläkare, nu 27,000 kronor, med 1,000 kronor till 28,000 kronor,

b) arvoden åt seminariebibliotekarier, nu 9,900 kronor, med 400 kronor till 10,300 kronor,

c) arvoden åt biträden vid seminariernas rektorsexpedition, nu 7,200 kronor, med 200 kronor till 7,400 kronor.

Studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier m. m. 2:o) Kungl. Maj:t har (punkt 134) föreslagit riksdagen att till anordnande av studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier ävensom en preparandkurs vid folkskoleseminariet i Luleå anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 196,000 kronor.

[134] Beträffande utredningen hänvisas till sid. 490—495 i statsrådsprotokollet. I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *J. Weijne* väckt motion (nr 213), däri hemställts, att riksdagen, med avslag å Kungl. Maj:ts ovan berörda framställning, i vad den samma avser anslag för studentkurser, måtte till anordnande av parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier ävensom en preparandkurs vid folkskoleseminariet i Luleå anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 165,000 kronor.

I fråga om de av motionären till stöd för hans framställning andragna skälen får utskottet hänvisa till motionen.

1925 års riksdag har till anordnande av studentkurser vid folkskoleseminarierna i Strängnäs, Växjö, Stockholm och Kalmar, av parallellavdelningar vid folkskoleseminarierna i Linköping, Skara, Landskrona, Umeå, Karlstad och Luleå samt av preparandkurs vid sistnämnda seminarium anvisat på extra stat för budgetåret 1925—1926 ett extra reservationsanslag av 250,000 kronor.

Genom beslut den 22 maj 1925 ställde Kungl. Maj:t omförmälda anslag jämte — i överensstämmelse med de för riksdagen framlagda anslagsberäkningarna — högst 50,000 kronor av de å föregående års anslag för samma ändamål uppkomna besparingar till överstyrelsens förfogande.

Kungl. Maj:ts nu föreliggande förslag innebär, med hänsyn till överproduktionen av lärarkrafter, ett nedläggande av två studentavdelningar, en manlig och en kvinnlig, samt indragning av en avdelning i första klassen vid tre dubbelseminarier, till vilka medel utgå från här ifrågavarande anslag. Denna indragning betraktas av departementschefen såsom ett minimum, men räknar departementschefen tillsvidare med att indragningsåtgärderna icke skola, såvitt nu är i fråga, behöva sträcka sig än längre. Huruvida ytterligare anordningar i detta syfte skola bliva erforderliga, finner departementschefen böra bero av särskild utredning. På en dylik utredning, som skolöverstyrelsen enligt departementschefens uttalande icke lär dröja med att föranstalta, skulle också bero, vilka studentklasser och vilka seminarier, som skola drabbas av in-skränkningarna.

Motionsvis har yrkats indragning av samtliga studentkurser vid seminarierna.

Utskottets yttrande.

Utskottet delar departementschefens uppfattning rörande omfattningen av de tillfälliga indragningsåtgärder, som med hänsyn till nu rådande förhållanden närmast böra vidtagas, och tillstyrker vad i detta hänseende föreslagits. Härav följer, att utskottet icke kunnat förorda det motionsvis gjorda yrkandet. Då emellertid av statsrådsprotokollet framgår, att en besparing å i runt tal 7,000 kronor förefinnes å de för löpande budgetår för ifrågavarande ändamål

anvisade medlen, anser utskottet, att det nu föreslagna anslaget bör kunna begränsas till 190,000 kronor. I övrigt har utskottet icke funnit något att erinra mot den av Kungl. Maj:t framlagda anslagsberäkningen.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å herr Weijnes ovanberörda förslag, i vad detsamma skiljer sig från Kungl. Maj:ts förslag, till anordnande av studentkurser och parallellavdelningar vid vissa folkskoleseminarier ävensom en preparandkurs vid folkskoleseminariet i Luleå anvisa för budgetåret 1926—1927 ett extra reservationsanslag av 190,000 kronor.

Stockholm den 9 mars 1926.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, Oscar Olsson, J. L. Widell, C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *C. G. Ekman, O. Bergqvist, E. J. G. Rosén, E. A. Hallin, J. G. Waller, J. Jeansson* och *I. Hj. E. Pauli*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *K. V. Rydén, A. Wiklund, C. R. Jansson* i Falun, *S. Bengtsson* i Norup, *P. M. Olsson* i Blädinge, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *E. Kristensson* i Göteborg, *J. Jönsson* i Revinge, *O. Nilsson* i Örebro och *C. Lindskog*.
